

I

(Teisėkūros procedūra priimami aktai)

DIREKTYVOS

EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVA (ES) 2016/1919

2016 m. spalio 26 d.

dėl teisinės pagalbos įtariamiesiems ir kaltinamiesiems vykstant baudžiamajam procesui ir prašomiems perduoti asmenims vykstant Europos arešto orderio vykdymo procedūroms

EUROPOS PARLAMENTAS IR EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdami į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 82 straipsnio 2 dalies b punktą,

atsižvelgdami į Europos Komisijos pasiūlymą,

teisėkūros procedūra priimamo akto projektą perdavus nacionaliniams parlamentams,

atsižvelgdami į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę ⁽¹⁾,

pasikonsultavę su Regionų komitetu,

laikydami įprastos teisėkūros procedūros ⁽²⁾,

kadangi:

- (1) šia direktyva siekiama užtikrinti teisės turėti advokatą, kaip nustatyta pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2013/48/ES ⁽³⁾, veiksmingumą, suteikiant valstybių narių finansuojamo advokato pagalbą įtariamiesiems ir kaltinamiesiems vykstant baudžiamajam procesui ir prašomiems perduoti asmenims, kuriems taikoma Europos arešto orderio procedūra pagal Tarybos pagrindų sprendimą 2002/584/TVR ⁽⁴⁾ (toliau – prašomi perduoti asmenys);
- (2) nustatant bendras būtiniausias taisykles dėl teisės į teisinę pagalbą įtariamiesiems, kaltinamiesiems ir prašomiems perduoti asmenims, šia direktyva siekiama sustiprinti valstybių narių pasitikėjimą kitų valstybių narių baudžiamojo teisingumo sistemomis, taigi, ir pagerinti sprendimų baudžiamosiose bylose tarpusavio pripažinimą;
- (3) teisė į teisinę pagalbą vykstant baudžiamajam procesui yra įtvirtinta Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 47 straipsnio trečioje pastraipoje, Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos (toliau – EŽTK) 6 straipsnio 3 dalies c punkte ir Tarptautinio pilietinių ir politinių teisių pakto (toliau – TPPTP) 14 straipsnio 3 dalies d punkte, laikantis sąlygų, kurios nustatytos tose nuostatose. Chartija turi tokią pačią teisinę galią kaip ir Sutartys, o valstybės narės yra EŽTK ir TPPTP šalys. Vis dėlto, patirtis parodė, kad tai ne visada suteikia pakankamai pasitikėjimo kitų valstybių narių baudžiamojo teisingumo sistemomis;

⁽¹⁾ OL C 226, 2014 7 16, p. 63.

⁽²⁾ 2016 m. spalio 4 d. Europos Parlamento pozicija (dar nepaskelbta Oficialiajame leidinyje) ir 2016 m. spalio 13 d. Tarybos sprendimas.

⁽³⁾ 2013 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2013/48/ES dėl teisės turėti advokatą vykstant baudžiamajam procesui ir Europos arešto orderio vykdymo procedūroms ir dėl teisės reikalauti, kad po laisvės atėmimo būtų informuota trečioji šalis, ir teisės susisiekti su trečiaisiais asmenimis ir konsulinėmis įstaigomis laisvės atėmimo metu (OL L 294, 2013 11 6, p. 1).

⁽⁴⁾ 2002 m. birželio 13 d. Tarybos pagrindų sprendimas 2002/584/TVR dėl Europos arešto orderio ir perdavimo tarp valstybių narių tvarkos (OL L 190, 2002 7 18, p. 1).

- (4) 2009 m. lapkričio 30 d. Taryba priėmė Rezoliuciją dėl veiksmų plano, skirto įtariamųjų ar kaltinamųjų baudžiamosiose procesuose procesinėms teisėms stiprinti ⁽¹⁾ (toliau – Veiksmų planas). Veiksmų plane raginama palaipsniui priimti priemonės, susijusias su teise į vertimą raštu ir žodžiu (A priemonė), teise į informaciją apie teises ir informaciją apie kaltinimus (B priemonė), teise į teisinę konsultaciją ir teisinę pagalbą (C priemonė), teise į giminių, darbdavių ir konsulinių įstaigų informavimą (D priemonė), taip pat su specialiomis pažeidžiamų įtariamųjų ar kaltinamųjų apsaugos priemonėmis (E priemonė);
- (5) 2009 m. gruodžio 11 d. Europos Vadovų Taryba palankiai įvertino Veiksmų planą ir įtraukė jį į dokumentą „Stokholmo programa – atvira ir saugi Europa piliečių labui ir saugumui“ ⁽²⁾ (2.4 punktą). Europos Vadovų Taryba pabrėžė, kad Veiksmų planas nėra baigtinis ir paragino Komisiją išnagrinėti tolesnius įtariamųjų ir kaltinamųjų būtiniausių procesinių teisių elementus ir įvertinti, ar reikia spręsti kitus klausimus, pvz., dėl nekaltumo prezumpcijos, siekiant skatinti geresnį bendradarbiavimą toje srityje;
- (6) kol kas priimtose penkiose priemonėse dėl procesinių teisių baudžiamajame procese pagal Veiksmų planą, t. y. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2010/64/ES ⁽³⁾, 2012/13/ES ⁽⁴⁾, 2013/48/ES, (ES) 2016/343 ⁽⁵⁾ ir (ES) 2016/800 ⁽⁶⁾;
- (7) ši direktyva yra susijusi su Veiksmų plano C priemonės antra dalimi dėl teisinės pagalbos;
- (8) teisinė pagalba turėtų padengti įtariamųjų, kaltinamųjų ir prašomų perduoti asmenų gynybos išlaidas. Kompetentingos valstybių narių institucijos, teikdamos teisinę pagalbą, turėtų galėti pareikalauti, kad įtariamieji, kaltinamieji ar prašomi perduoti asmenys, priklausomai nuo jų finansinių išteklių, padengtų dalį tų išlaidų;
- (9) nedarant poveikio Direktyvos (ES) 2016/800 6 straipsniui, ši direktyva neturėtų būti taikoma, kai įtariamieji, kaltinamieji arba prašomi perduoti asmenys atsisakė savo teisės turėti advokatą atitinkamai pagal Direktyvos 2013/48/ES 9 straipsnį arba 10 straipsnio 3 dalį ir neatšaukė tokio teisės atsisakymo, arba tais atvejais, kai valstybės narės pritaikė laikinai nukrypti leidžiančias nuostatas pagal Direktyvos 2013/48/ES 3 straipsnio 5 ar 6 dalį tokios nukrypti leidžiančios nuostatos taikymo laikotarpiu;
- (10) kai asmuo, kuris pradžioje nebuvo įtariamuoju arba kaltinamuoju, pvz., buvo liudytoju, tampa įtariamuoju arba kaltinamuoju, tas asmuo turėtų turėti teisę neduoti parodymų prieš save ir teisę tylėti pagal Sąjungos teisę ir EŽTK, kaip išaiškinta Europos Sąjungos Teisingumo Teismo (toliau – Teisingumo Teismas) ir Europos Žmogaus Teisių Teismo (toliau – EŽTT). Todėl šioje direktyvoje pateikiama aiški nuoroda į praktinį atvejį, kai toks asmuo per policijoje ar kitoje teisėsaugos institucijoje atliekamą apklausą baudžiamajame procese tampa įtariamuoju arba kaltinamuoju. Kai tokios apklausos metu asmuo, kuris nėra įtariamasis arba kaltinamasis, tampa įtariamuoju arba kaltinamuoju, apklausa turėtų būti nedelsiant sustabdoma. Tačiau apklausa gali būti tęsiama, jei atitinkamas asmuo buvo informuotas, kad jis yra įtariamasis arba kaltinamasis, ir gali visapusiškai naudotis šioje direktyvoje numatytais teisėmis;
- (11) kai kuriose valstybėse narėse kita institucija nei jurisdikciją baudžiamosiose bylose turintis teismas turi kompetenciją už palyginti nedidelius pažeidimus skirti kitas sankcijas nei laisvės atėmimas. Tai gali būti, pavyzdžiui, eismo taisyklių pažeidimai, kurie padaromi itin dažnai ir kurie gali būti nustatomi vykdant eismo kontrolę. Tokiais atvejais būtų neprotinga reikalauti, kad kompetentingos institucijos užtikrintų visas pagal šią direktyvą numatytas teises. Kai valstybės narės teisėje numatyta, kad sankciją už nedidelius pažeidimus skiria tokia institucija, ir jei numatyta apskundimo teisė jurisdikciją baudžiamosiose bylose turinčiame teisme arba galimybė kitaip perduoti bylą tokiam teismui, ši direktyva turėtų būti taikoma tik procesui tame teisme, pateikus tokį skundą arba perdavus jam bylą;

⁽¹⁾ OL C 295, 2009 12 4, p. 1.

⁽²⁾ OL C 115, 2010 5 4, p. 1.

⁽³⁾ 2010 m. spalio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/64/ES dėl teisės į vertimo žodžiu ir raštu paslaugas baudžiamajame procese (OL L 280, 2010 10 26, p. 1).

⁽⁴⁾ 2012 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2012/13/ES dėl teisės į informaciją baudžiamajame procese (OL L 142, 2012 6 1, p. 1).

⁽⁵⁾ 2016 m. kovo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2016/343 dėl tam tikrų nekaltumo prezumpcijos ir teisės dalyvauti nagrinėjant baudžiamąją bylą teisme aspektų užtikrinimo (OL L 65, 2016 3 11, p. 1).

⁽⁶⁾ 2016 m. gegužės 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2016/800 dėl procesinių garantijų vaikams, kurie baudžiamajame procese yra įtariamieji ar kaltinamieji (OL L 132, 2016 5 21, p. 1).

- (12) kai kuriose valstybėse narėse tam tikri nedideli pažeidimai, visų pirma nedideli eismo taisyklių pažeidimai, nedideli savivaldybių nustatytų bendrų taisyklių pažeidimai ir nedideli viešosios tvarkos pažeidimai, laikomi nusikalstamomis veikomis. Tokiais atvejais būtų neprotinga reikalauti, kad kompetentingos institucijos užtikrintų visas pagal šią direktyvą numatytas teises. Kai valstybės narės teisėje nustatyta, kad už nedidelius pažeidimus kaip sankcija negali būti skiriama laisvės atėmimo bausmė, ši direktyva turėtų būti taikoma tik jurisdikciją baudžiamosiose bylose turinčiame teisme vykstančiam procesui;
- (13) ši direktyva nedideliams pažeidimams taikoma laikantis šioje direktyvoje nustatytų sąlygų. Valstybės narės turėtų galėti įvertinti finansinę padėtį, pagrįstumą arba abu šiuos aspektus, kad nustatytų, ar turi būti suteikta teisinė pagalba. Jei užtikrinama teisė į teisingą bylos nagrinėjimą, gali būti laikoma, kad tam tikrų nedidelių pažeidimų atveju nereikia įvertinti pagrįstumo;
- (14) dėl šios direktyvos taikymo tam tikriems nedideliams pažeidimams neturėtų būti daromas poveikis valstybių narių pareigoms pagal EŽTK užtikrinti teisę į teisingą bylos nagrinėjimą, be kita ko, gauti advokato pagalbą;
- (15) jei užtikrinama teisė į teisingą bylos nagrinėjimą, nelaikoma, kad toliau nurodyti atvejai yra laisvės atėmimas pagal šią direktyvą: įtariamojo arba kaltinamojo tapatybės nustatymas; nustatymas, ar turėtų būti pradėtas tyrimas; patikrinimas, ar asmuo neturi ginklų, arba kiti panašūs saugumo klausimai; kitų tiriamųjų ar įrodymų rinkimo veiksmų atlikimas, nei konkrečiai nurodyti šioje direktyvoje, kaip antai kūno apžiūros, fiziniai patikrinimai, kraujo tyrimai, tyrimai girtumui nustatyti ar kiti panašūs tyrimai arba fotografavimas ar pirštų antspaudų ėmimas; įtariamojo arba kaltinamojo atvedimas kompetentingai institucijai pagal nacionalinę teisę;
- (16) šia direktyva nustatomos būtiniausios taisyklės. Valstybės narės turėtų galėti teikti teisinę pagalbą atvejais, kurių ši direktyva nereglamentuoja, pavyzdžiui, atliekant kitus tiriamuosius ar įrodymų rinkimo veiksmus, nei konkrečiai nurodyti šioje direktyvoje;
- (17) pagal EŽTK 6 straipsnio 3 dalies c punktą neturintys pakankamai lėšų sumokėti už advokato pagalbą įtariamieji ir kaltinamieji turi teisę į teisinę pagalbą, kai tai būtina teisingumo interesams apsaugoti. Ši būtiniausia taisyklė leidžia valstybėms narėms vertinti finansinę padėtį, pagrįstumą arba abu šiuos aspektus. Tų vertinimų atlikimas neturėtų riboti pagal Chartiją ir EŽTK užtikrintų ir Teisingumo Teismo ir EŽTT išaiškintų teisių ir procesinių garantijų ar nukrypti nuo jų;
- (18) valstybės narės turėtų nustatyti praktines teisinės pagalbos teikimo taisykles. Tokiose taisyklėse būtų galima apibrėžti, kad teisinė pagalba teikiama įtariamajam, kaltinamajam ar prašomam perduoti asmeniui pateikus prašymą. Tačiau atsižvelgiant visų pirma į specialiuosius pažeidžiamų asmenų poreikius, toks prašymas neturėtų būti laikomas esmine teisinės pagalbos suteikimo sąlyga;
- (19) kompetentingos institucijos turėtų suteikti teisinę pagalbą nepagrįstai nedelsdamos, vėliausiai prieš atitinkamo asmens apklausą policijoje, kitoje teisėsaugos institucijoje arba teisminėje institucijoje, arba prieš atliekant šioje direktyvoje nurodytus konkrečius tiriamuosius ar įrodymų rinkimo veiksmus. Jei kompetentingos institucijos negali laiku to padaryti, jos turėtų prieš tokią apklausą ar prieš atliekant tokius tiriamuosius ar įrodymų rinkimo veiksmus suteikti bent skubiąją ar laikinąją teisinę pagalbą;
- (20) atsižvelgiant į Europos arešto orderio vykdymo procedūrų ypatumus, šios direktyvos nuostatos, susijusios tik su prašomais perduoti asmenimis, turėtų būti aiškinamos atsižvelgiant į šiuos ypatumus ir neturėtų daryti jokio poveikio kitų šios direktyvos nuostatų aiškinimui;
- (21) prašomi perduoti asmenys turėtų turėti teisę į teisinę pagalbą vykdančiojoje valstybėje narėje. Be to, prašomi perduoti asmenys, kuriems taikomos Europos arešto orderio vykdymo procedūros baudžiamojo persekiojimo tikslu ir kurie pasinaudoja savo teise reikalauti, kad jiems būtų paskirtas advokatas išduodančiojoje valstybėje narėje pagal Direktyvą 2013/48/ES, turėtų turėti teisę į teisinę pagalbą toje valstybėje narėje, vykstant tokioms procedūroms vykdančiojoje valstybėje narėje tiek, kiek teisinė pagalba yra būtina siekiant užtikrinti teisę į veiksmingą teisingumą, kaip nustatyta Chartijos 47 straipsnyje. Tokia padėtis susidarytų, jei advokatas vykdančiojoje valstybėje narėje negalėtų veiksmingai ir efektyviai įvykdyti savo užduočių vykstant Europos arešto orderio vykdymo procedūroms be advokato pagalbos išduodančiojoje valstybėje narėje. Visus sprendimus dėl teisinės pagalbos teikimo išduodančiojoje valstybėje narėje turėtų priimti institucija, toje valstybėje narėje kompetentinga priimti tokius sprendimus, vadovaujantis tos valstybės narės įgyvendinant šią direktyvą nustatytais kriterijais;

- (22) siekdamas užtikrinti veiksmingą prašomų perduoti asmenų galimybę turėti advokatą, valstybės narės turėtų užtikrinti, kad prašomi perduoti asmenys turėtų teisę į teisinę pagalbą iki jų perdavimo arba iki tol, kol sprendimas jų neperduoti tampa galutinis;
- (23) įgyvendindamos šią direktyvą valstybės narės turėtų užtikrinti, kad būtų gerbiama pagrindinė teisė į teisinę pagalbą, kaip numatyta Chartijoje ir EŽTK. Tai darydamos jos turėtų laikytis Jungtinių Tautų dokumento „Naudojimosi teisine pagalba baudžiamosios teisės sistemoje principai ir gairės“;
- (24) nedarant poveikio nacionalinės teisės nuostatomis dėl privalomo advokato dalyvavimo, kompetentinga institucija turėtų nepagrįstai nedelsdama priimti sprendimą dėl teisinės pagalbos suteikimo arba nesuteikimo. Kompetentinga institucija turėtų būti nepriklausoma institucija, kompetentinga priimti sprendimus dėl teisinės pagalbos suteikimo, arba teismas, įskaitant vieną posėdžiaujantį teisėją. Vis dėlto skubiais atvejais taip pat turėtų būti galima laikinai įtraukti policiją ir prokuratūrą tiek, kiek tai būtina siekiant laiku suteikti teisinę pagalbą;
- (25) teisinę pagalbą suteikus įtariamajam, kaltinamajam ar prašomam perduoti asmeniui, vienas iš būdų užtikrinti jos veiksmingumą ir kokybę yra sudaryti palankesnes sąlygas teisinio atstovavimo jam tęstinumui. Tuo atžvilgiu valstybės narės turėtų sudaryti palankesnes sąlygas teisinio atstovavimo tęstinumui viso baudžiamojo proceso metu, taip pat, kai tinkama, vykstant Europos arešto orderio vykdymo procedūroms;
- (26) personalui, dalyvaujančiam priimant sprendimus dėl teisinės pagalbos vykstant baudžiamajam procesui ir Europos arešto orderio vykdymo procedūroms, reikėtų rengti tinkamus mokymus. Nedarant poveikio teismų nepriklausomumui ir teismų darbo organizavimo skirtumams valstybėse narėse, valstybės narės turėtų paprašyti už teisėjų mokymą atsakingus subjektus teismams ir teisėjams, kurie priima sprendimus dėl teisinės pagalbos suteikimo, surengti tokius mokymus;
- (27) pagal Sąjungos teisės veiksmingumo principą reikalaujama, kad valstybės narės numatytų tinkamas ir veiksmingas pažeistų teisių, kurios asmenims suteiktos pagal Sąjungos teisę, gynimo priemones. Turėtų būti galima taikyti veiksmingas teisių gynimo priemones, kai yra pažeista teisė į teisinę pagalbą arba delsiama suteikti teisinę pagalbą arba visiškai ar iš dalies atsisakyta ją suteikti;
- (28) siekiant stebėti ir įvertinti šios direktyvos veiksmingumą, reikia, kad iš turimų duomenų būtų renkami atitinkami duomenys, susiję su šioje direktyvoje nustatytų teisių įgyvendinimu. Tokie duomenys apima, jei įmanoma, teisinės pagalbos prašymų vykstant baudžiamajam procesui ir Europos arešto orderio vykdymo procedūroms, kai atitinkama valstybė narė veikia kaip išduodančioji ar vykdančioji valstybė narė, skaičių, atvejų, kai teisinė pagalba buvo suteikta, skaičių ir atvejų, kai buvo atsisakyta suteikti teisinę pagalbą, skaičių. Taip pat turėtų būti renkami duomenys, kiek tai įmanoma, apie teisinės pagalbos teikimo įtariamiesiems ar kaltinamiesiems ir prašomiesiems perduoti asmenims išlaidas;
- (29) ši direktyva turėtų būti taikoma įtariamiesiems, kaltinamiesiems ir prašomiesiems perduoti asmenims nepriklausomai nuo jų teisinės padėties, pilietybės ar tautybės. Valstybės narės turėtų paisyti šioje direktyvoje nustatytų teisių ir jas užtikrinti be jokios diskriminacijos, kaip antai dėl rasės, odos spalvos, lyties, seksualinės orientacijos, kalbos, religijos, politinių ar kitokių pažiūrų, tautybės, tautinės ar socialinės kilmės, turtinės padėties, negalios ar gimimo. Šia direktyva puoselėjamos Chartijoje ir EŽTK pripažįstamos pagrindinės teisės ir principai, įskaitant draudimą kankinti ir kitaip nežmoniškai ar žeminančiai elgtis, teisę į laisvę ir saugumą, teisę į privataus ir šeimos gyvenimo gerbimą, teisę į asmens fizinę neliečiamybę, vaiko teises, neįgaliųjų integraciją, teisę į veiksmingą teisinę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą, nekaltumo prezumpciją ir teises į gynybą. Šią direktyvą reikėtų įgyvendinti remiantis tomis teisėmis ir principais;
- (30) šia direktyva nustatomos būtiniausios taisyklės. Valstybės narės turėtų galėti išplėsti šioje direktyvoje nustatytas teises, kad užtikrintų aukštesnio lygio apsaugą. Tokia aukštesnio lygio apsauga neturėtų sudaryti kliūčių teismo sprendimų tarpusavio pripažinimui, kurį tomis būtiniausiomis taisyklėmis siekiama palengvinti. Valstybių narių užtikrinamas apsaugos lygis niekada neturėtų būti žemesnis už Chartijoje arba EŽTK nustatytus standartus, kaip išaiškinta Teisingumo Teismo ir EŽTT;
- (31) kadangi šios direktyvos tikslas, t. y. bendrų būtiniausių taisyklių dėl įtariamųjų, kaltinamųjų ir prašomų perduoti asmenų teisės į teisinę pagalbą nustatymo, valstybės narės negali deramai pasiekti, o dėl jos masto to tikslo būtų geriau siekti Sąjungos lygmeniu, laikydamasi Europos Sąjungos sutarties (toliau – ES sutartis) 5 straipsnyje nustatyto subsidiarumo principo Sąjunga gali patvirtinti priemones. Pagal tame straipsnyje nustatytą proporcingumo principą šia direktyva neviršijama to, kas būtina nurodytam tikslui pasiekti;

- (32) pagal prie ES sutarties ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV) pridėto Protokolo Nr. 21 dėl Jungtinės Karalystės ir Airijos pozicijos dėl laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės 1 ir 2 straipsnius ir nedarant poveikio to protokolo 4 straipsniui, šios valstybės narės nedalyvauja priimant šią direktyvą ir ji nėra joms privaloma ar taikoma;
- (33) pagal prie ES sutarties ir SESV pridėto Protokolo Nr. 22 dėl Danijos pozicijos 1 ir 2 straipsnius Danija nedalyvauja priimant šią direktyvą ir ji nėra jai privaloma ar taikoma,

PRIĖMĖ ŠIĄ DIREKTYVĄ:

1 straipsnis

Dalykas

1. Šia direktyva nustatomos bendros būtiniausios taisyklės dėl teisės į teisinę pagalbą:
 - a) įtariamiesiems ir kaltinamiesiems vykstant baudžiamajam procesui ir
 - b) asmenims, kurių atžvilgiu vykdomos Europos arešto orderio vykdymo procedūros pagal Pagrindų sprendimą 2002/584/TVR (toliau – prašomi perduoti asmenys).
2. Ši direktyva papildo direktyvas 2013/48/ES ir (ES) 2016/800. Jokia šios direktyvos nuostata negali būti aiškinama kaip ribojanti tose direktyvose nustatytas teises.

2 straipsnis

Taikymo sritis

1. Ši direktyva taikoma įtariamiesiems ir kaltinamiesiems vykstant baudžiamajam procesui, kurie pagal Direktyvą 2013/48/ES turi teisę turėti advokatą ir:
 - a) kurių laisvė apribota;
 - b) kuriems pagal Sąjungos ar nacionalinės teisės reikalavimus turi padėti advokatas arba
 - c) kurie privalo ar kuriems leidžiama dalyvauti atliekant tiriamuosius ar įrodymų rinkimo veiksmus, tarp kurių yra bent jau:
 - i) asmens atpažinimas;
 - ii) akistata;
 - iii) nusikaltimo atkūrimas.
2. Ši direktyva taip pat taikoma prašomiems perduoti asmenims juos suėmus vykdančiojoje valstybėje narėje, kurie turi teisę turėti advokatą pagal Direktyvą 2013/48/ES.
3. Ši direktyva tokiomis pačiomis sąlygomis, kaip numatyta 1 dalyje, taip pat taikoma asmenims, kurie pradžioje nebuvo įtariamieji ar kaltinamieji, bet tapo įtariamaisiais ar kaltinamaisiais policijos ar kitos teisėsaugos institucijos apklausų metu.
4. Nedarant poveikio teisei į teisingą bylos nagrinėjimą, atvejais, susijusiais su nedideliais pažeidimais:
 - a) kai valstybės narės teisėje numatyta, kad sankciją skiria kita valdžios institucija nei jurisdikciją baudžiamosiose bylose turintis teismas, o tokios sankcijos skyrimas gali būti apeliacine tvarka apskųstas ar perduotas tokiam teismui, arba
 - b) kai kaip sankcija negali būti skirtas laisvės atėmimas,

ši direktyva taikoma tik jurisdikciją baudžiamosiose bylose turinčiame teisme vykstančiam procesui.

Bet kuriuo atveju ši direktyva taikoma, kai priimamas sprendimas dėl suėmimo ir suėmimo metu, visais procedūros vykdymo etapais, kol procedūra bus baigta vykdyti.

3 straipsnis

Termino apibrėžtis

Šioje direktyvoje „teisinė pagalba“ reiškia advokato pagalbos finansavimą valstybės narės lėšomis, taip sudarant galimybę pasinaudoti teise turėti advokatą.

4 straipsnis

Teisinė pagalba vykstant baudžiamajam procesui

1. Valstybės narės užtikrina, kad teisę į teisinę pagalbą turėtų neturintys pakankamai lėšų sumokėti už advokato pagalbą įtariamieji ir kaltinamieji, kai tai būtina teisingumo interesams apsaugoti.
2. Valstybės narės gali įvertinti finansinę padėtį, pagrįstumą arba abu šiuos aspektus, kad nustatytų, ar turi būti suteikta teisinė pagalba pagal 1 dalį.
3. Kai valstybė narė vertina finansinę padėtį, ji atsižvelgia į visus svarbius ir objektyvius veiksnius, kaip antai atitinkamo asmens pajamas, turtinę ir šeimos padėtį, taip pat į išlaidas advokato pagalbai ir gyvenimo lygį toje valstybėje narėje, taip siekiant nustatyti, ar, laikantis taikomų kriterijų toje valstybėje narėje, įtariamasis ar kaltinamasis neturi pakankamai lėšų sumokėti už advokato pagalbą.
4. Kai valstybė narė vertina pagrįstumą, ji atsižvelgia į nusikalstamos veikos sunkumą, bylos sudėtingumą ir sankcijos, kuri galėtų būti skirta, griežtumą, taip siekiant nustatyti, ar siekiant teisingumo interesų turi būti suteikta teisinė pagalba. Bet koku atveju laikoma, kad pagrįstumo kriterijus įvykdytas šiais atvejais:
 - a) kai įtariamasis ar kaltinamasis pristatomas kompetentingą teismą ar pas teisėją, kad būtų priimtas sprendimas dėl suėmimo bet kurioje proceso stadijoje šios direktyvos taikymo srityje, ir
 - b) suėmimo metu.
5. Valstybės narės užtikrina, kad teisinė pagalba būtų suteikiama nepagrįstai nedelsiant, vėliausiai prieš apklausą policijoje, kitoje teisėsaugos institucijoje arba teisminėje institucijoje, arba prieš atliekant 2 straipsnio 1 dalies c punkte nurodytus tiriamuosius ar įrodymų rinkimo veiksmus.
6. Teisinė pagalba suteikiama tik baudžiamojo proceso, kuris vyksta atitinkamą asmenį įtariant arba kaltinant nusikalstamos veikos įvykdymu, tikslais.

5 straipsnis

Teisinė pagalba vykstant Europos arešto orderio vykdymo procedūroms

1. Vykdančioji valstybė narė užtikrina, kad prašomi perduoti asmenys, suimti pagal Europos arešto orderį, turėtų teisę į teisinę pagalbą iki jų perdavimo arba iki tol, kol sprendimas jų neperduoti tampa galutinis.
2. Išduodančioji valstybė narė užtikrina, kad prašomi perduoti asmenys, kuriems taikomos Europos arešto orderio vykdymo procedūros baudžiamojo persekiojimo tikslu ir kurie pasinaudoja teise reikalauti, kad jiems būtų paskirtas advokatas išduodančiojoje valstybėje narėje, kad šis padėtų advokatui vykdančiojoje valstybėje narėje pagal Direktyvos 2013/48/ES 10 straipsnio 4 ir 5 dalis, turėtų teisę į teisinę pagalbą išduodančiojoje valstybėje narėje, vykstant tokioms procedūroms vykdančiojoje valstybėje narėje, tiek, kiek teisinė pagalba būtina siekiant užtikrinti teisę į veiksmingą teisingumą.
3. 1 ir 2 dalyse nurodyta teisė į teisinę pagalbą gali priklausyti nuo finansinės padėties įvertinimo pagal 4 straipsnio 3 dalį, taikomą *mutatis mutandis*.

6 straipsnis

Sprendimai dėl teisinės pagalbos suteikimo

1. Sprendimus dėl teisinės pagalbos suteikimo ar nesuteikimo ir dėl advokatų skyrimo nepagrįstai nedelsdama priima kompetentinga institucija. Valstybės narės imasi deramų priemonių, skirtų užtikrinti, kad kompetentinga institucija sprendimus priimtų rūpestingai ir paisydama teisių į gynybą.
2. Valstybės narės imasi reikiamų priemonių, skirtų užtikrinti, kad įtariamieji, kaltinamieji ir prašomi perduoti asmenys būtų informuojami raštu, jei jų prašymas dėl teisinės pagalbos visiškai ar iš dalies atmetamas.

7 straipsnis

Teisinės pagalbos paslaugų ir mokymų kokybė

1. Valstybės narės imasi reikiamų priemonių, taip pat susijusių su finansavimu, siekdamos užtikrinti:
 - a) veiksmingą teisinės pagalbos sistemą, kuri yra tinkamos kokybės, ir
 - b) kad teisinės pagalbos paslaugos būtų tinkamos kokybės siekiant užtikrinti teisingą procesą, tinkamai atsižvelgiant į teisinės profesijos nepriklausomumą.
2. Valstybės narės užtikrina, kad personalui, dalyvaujančiam priimant sprendimus dėl teisinės pagalbos vykstant baudžiamajam procesui ir Europos arešto orderio vykdymo procedūroms, būtų rengiami tinkami mokymai.
3. Tinkamai atsižvelgiant į teisinės profesijos nepriklausomumą ir asmenų, atsakingų už advokatų mokymus, vaidmenį, valstybės narės imasi atitinkamų priemonių, kad skatintų rengti tinkamus mokymus teisinės pagalbos paslaugas teikiantiems advokatams.
4. Valstybės narės imasi reikiamų priemonių, skirtų užtikrinti, kad įtariamieji, kaltinamieji ir prašomi perduoti asmenys turėtų teisę paprašyti pakeisti jiems paskirtą teisinės pagalbos paslaugas teikiantį advokatą, jei tai yra pagrįsta atsižvelgiant į konkrečias aplinkybes.

8 straipsnis

Teisių gynimo priemonės

Valstybės narės užtikrina, kad įtariamiesiems, kaltinamiesiems ir prašomiems perduoti asmenims būtų numatytos veiksmingos teisių gynimo priemonės pagal nacionalinę teisę, kuriomis jie galėtų pasinaudoti tais atvejais, kai pažeidžiamos jų teisės pagal šią direktyvą.

9 straipsnis

Pažeidžiami asmenys

Valstybės narės užtikrina, kad įgyvendinant šią direktyvą būtų atsižvelgiama į specialiuosius pažeidžiamų įtariamųjų, kaltinamųjų ir prašomų perduoti asmenų poreikius.

10 straipsnis

Duomenų ir ataskaitų teikimas

1. Ne vėliau kaip 2021 m. gegužės 25 d., o po to – kas trejus metus valstybės narės pateikia Komisijai turimus duomenis, rodančius, kaip įgyvendinamos šioje direktyvoje nustatytos teisės.
2. Ne vėliau kaip 2022 m. gegužės 25 d., o po to – kas trejus metus Komisija Europos Parlamentui ir Tarybai pateikia šios direktyvos įgyvendinimo ataskaitą. Savo ataskaitoje Komisija įvertina, kaip įgyvendinta ši direktyva, kiek tai susiję su teise į teisinę pagalbą vykstant baudžiamajam procesui ir vykstant Europos arešto orderio vykdymo procedūroms.

11 straipsnis

Draudimas bloginti sąlygas

Jokia šios direktyvos nuostata negali būti aiškinama kaip ribojanti teises ir procesines garantijas, kurios užtikrinamos pagal Chartiją, EŽTK arba kitas susijusias tarptautinės teisės nuostatas, ar bet kurios valstybės narės teisės nuostatas, kuriose numatoma aukštesnio lygio apsauga, arba kaip nukrypstanti nuo jų.

12 straipsnis

Perkėlimas į nacionalinę teisę

1. Valstybės narės užtikrina, kad įsigaliojusių įstatymai ir kiti teisės aktai, būtini, kad šios direktyvos būtų laikomasi ne vėliau kaip 2019 m. gegužės 25 d. Apie tai jos nedelsdamos praneša Komisijai.

Valstybės narės, priimdamos tas nuostatas, daro jose nuorodą į šią direktyvą arba tokia nuoroda daroma jas oficialiai skelbiant. Nuorodos darymo tvarką nustato valstybės narės.

2. Valstybės narės pateikia Komisijai šios direktyvos taikymo srityje priimtų nacionalinės teisės aktų nuostatų tekstus.

13 straipsnis

Įsigaliojimas

Ši direktyva įsigalioja dvidešimtą dieną po jos paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

14 straipsnis

Adresatai

Ši direktyva pagal Sutartis skirta valstybėms narėms.

Priimta Strasbūre 2016 m. spalio 26 d.

Europos Parlamento vardu
Pirmininkas
M. SCHULZ

Tarybos vardu
Pirmininkas
I. LESAY